

Transect-rapport 1663

**Overveen, Ter Hoffsteedeweg 1
Gemeente Bloemendaal (NH)**

Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en
Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Overveen, Ter Hoffstedeweg 1. Gemeente Bloemendaal (NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 1663
Auteur	J. (Jurgen) Rap MA
Versie	Eindversie
Datum	05-04-2018
Projectnummer	18030006
Onderzoeksmelding	4598099100
Opdrachtgever	HeikoHulsker Architecten Schotersingel 8 2021 GE Haarlem
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Bloemendaal
Adviseur namens bevoegde overheid	n.t.b.
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior KNA Prospector	17-04-2018	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van HeikoHulsker Architecten heeft Transect b.v. in april 2018 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Ter Hoffsteedeweg 1 in Overveen (gemeente Bloemendaal). De aanleiding van het onderzoek vormt de herontwikkeling van het terrein. Een deel van de bestaande bebouwing zal gesloopt worden, waarna een nieuw zorggebouw met parkeerplaatsen zal worden gerealiseerd. Rondom deze gebouwen zullen nieuwe groenvoorzieningen en een stratenplan aangelegd. Hiervoor dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Bij de voorgenomen ingrepen zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord. Om de voorgenomen ontwikkelingen te kunnen laten plaatsvinden, is op grond van het bestemmingsplan *Overveen* (2013) als onderdeel van de vergunningsaanvraag een archeologisch vooronderzoek nodig. Dit rapport beschrijft de resultaten van het archeologisch vooronderzoek in het plangebied en voorziet in die plicht.

Uit het vooronderzoek is gebleken dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden heeft. Deze verwachting is gebaseerd op het aantreffen van een akker- of cultuurlaag in de top van het duinzand op de top van een strandwal. De aangetroffen duinen betreffen hoogstwaarschijnlijk Jonge Duinen, die kunnen zijn ontstaan vanaf de Vroege Middeleeuwen. Gezien de vondsten die zijn aangetroffen in de omgeving van het plangebied, is de akker- of cultuurlaag waarschijnlijk ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen of de aanleg van de buitenplaats *De Bloemenheuvel*. Eventueel aan te treffen archeologische waarden kunnen bestaan uit sporen van landgebruik, vondstconcentraties, sporen van tuinaanleg en eventuele sporen van landbewerking. De akker- of cultuurlaag is aangetroffen vanaf een diepte van 5-10 cm -Mv en vormt het archeologisch relevante niveau.

Advies

De voorgenomen ingrepen in het plangebied, de realisatie van een nieuw zorggebouw inclusief stratenplan en groenvoorzieningen, zal zorgen voor een verstoring van het archeologisch relevante niveau en de hierin aanwezige archeologische waarden. Daarom adviseren wij aanvullend onderzoek uit te laten voeren in de vorm van een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P). Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, waarna het dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Bloemendaal.

Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Bloemendaal, om op basis van de resultaten van dit rapport een selectiebesluit te nemen.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	4
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek.....	5
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	6
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	8
5.	Beleidskader	9
6.	Landschap, geomorfologie en bodem.....	10
7.	Archeologische waarden en onderzoeken	12
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	14
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	19
10.	Resultaten veldonderzoek.....	21
11.	Beantwoording onderzoeksvragen	23
12.	Conclusies en advies.....	24
13.	Geraadpleegde bronnen	25
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	27
Bijlage 2.	Archeologiebeleid	28
Bijlage 3.	Geomorfologie	30
Bijlage 4.	Maaiveldhoogte	31
Bijlage 5.	Bodem	32
Bijlage 6.	Archeologische waarden en onderzoeken	33
Bijlage 7.	Boorpuntenkaart.....	34
Bijlage 8.	Boorfoto's.....	35
Bijlage 9.	Boorstaten.....	40

1. Aanleiding

In opdracht van HeikoHulsker Architecten heeft Transect b.v.¹ in april 2018 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Ter Hoffstedeweg 1 in Overveen (gemeente Bloemendaal). De aanleiding van het onderzoek vormt de herontwikkeling van het terrein. Een deel van de bestaande bebouwing zal gesloopt worden, waarna een nieuw zorggebouw met parkeerplaatsen zal worden gerealiseerd. Rondom deze gebouwen zullen nieuwe groenvoorzieningen en een stratenplan aangelegd. Hiervoor dient een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Bij de voorgenomen ingrepen zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord. Om de voorgenomen ontwikkelingen te kunnen laten plaatsvinden, is op grond van het bestemmingsplan *Overveen* (2013) als onderdeel van de vergunningsaanvraag een archeologisch vooronderzoek nodig. Dit rapport beschrijft de resultaten van het archeologisch vooronderzoek in het plangebied en voorziet in die plicht.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0.

---

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.0, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Aan de hand van beschikbare informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik binnen en rondom het plangebied, wordt de kans bepaald dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze gegevens zijn aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur en van lokale amateurs of verenigingen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

Het onderzoek is uitgevoerd conform protocollen 4002 (bureauonderzoek) en 4003 (inventariserend veldonderzoek) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.0 (KNA 4.0).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

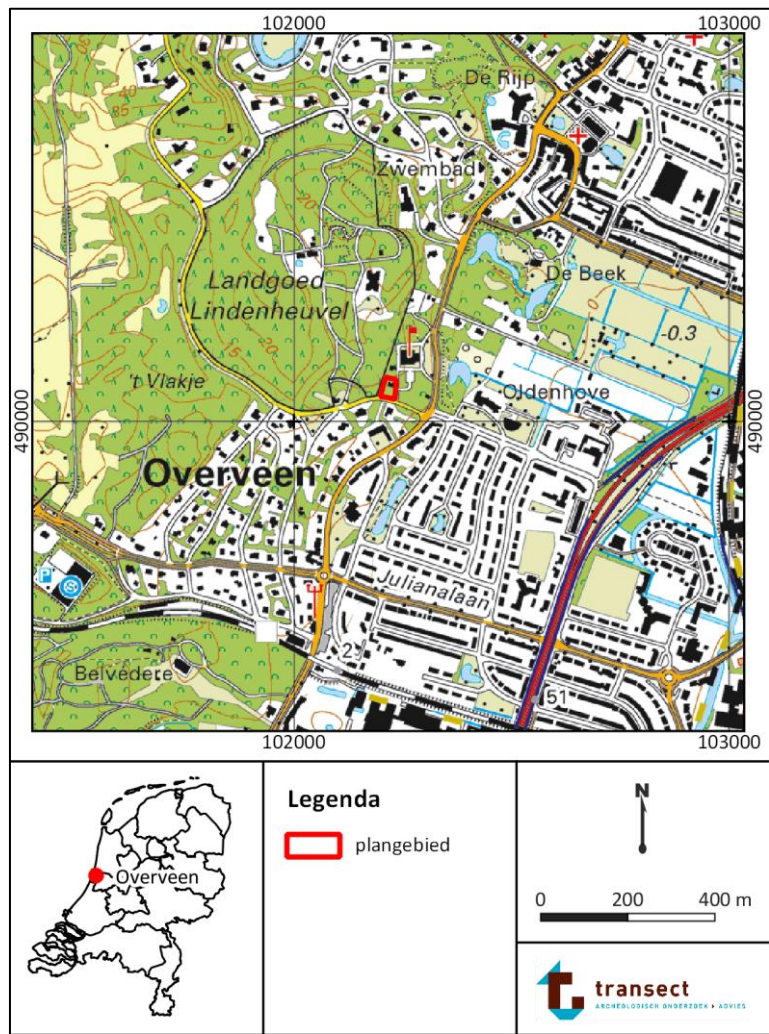

Plaats	Overveen
Toponiem	Ter Hoffsteedeweg 1
Gemeente	Bloemendaal
Provincie	Noord-Holland
Kaartblad	25A
Perceelnummer(s)	Zuidwestelijk deel van <i>Bloemendaal BMD00 A11702</i>
Centrumcoördinaat	102.221 / 490.078
Oppervlakte	Ongeveer 1.300 m ²

Binnen het archeologisch onderzoek is onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen de bodemingrepen worden uitgevoerd. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied, in een straal van circa 500 m, dat bij het onderzoek wordt betrokken om tot een beter inzicht te komen in de landschappelijke, archeologische en (cultuur)historische situatie in het plangebied.

Het plangebied bevindt zich aan de Ter Hoffsteedeweg 1 in Overveen (gemeente Bloemendaal). Het beslaat het zuidwestelijk deel van het terrein waarop onder andere het gemeentehuis van de gemeente Bloemendaal aanwezig is. Het beslaat het zuidwestelijk deel van kadastraal perceel *Bloemendaal BMD00 A11702*, met een totale oppervlakte van ongeveer 1.300 m². De zuidgrens van het plangebied wordt gevormd door de Ter Hoffsteedeweg. De westelijke grens van het plangebied wordt gevormd door de perceelsgrens van het aanliggende kavel. De noord- en oostgrens van het plangebied wordt gevormd door de grens van de voorgenomen ontwikkelingen. Ten tijde van onderhavig onderzoek over een oppervlakte van ongeveer 140 m². Het overige deel is bestraat en in gebruik als groenvoorzieningen. De exacte ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron topografische kaart: PDOK.

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Planvorming	Sloop bestaande bebouwing, nieuwbouw, aanleg stratenplan
Aard bodemverstoringen	Graafwerkzaamheden, rooien van bomen
Verstoringsoppervlakte	Circa 700 m ²
Verstoringsdiepte	Onbekend

De initiatiefnemer heeft het voornemen om binnen het plangebied de bestaande bebouwing te slopen en een deel van de bestaande groenvoorzieningen te verwijderen, waarna een nieuw zorggebouw, stratenplan en nieuwe groenvoorzieningen zullen worden gerealiseerd.

Op het moment van het uitvoeren van onderhavig onderzoek zijn de exacte funderingsgegevens van de toekomstige bebouwing nog niet bekend. Wel is bekend dat de nieuwe bebouwing een oppervlakte van ongeveer 220 m² zal beslaan. Hieromheen zal een stratenplan worden gerealiseerd met een oppervlakte van ongeveer 430 m². De funderingen van de bestaande bebouwing tussen het stratenplan en de nieuwe bebouwing, met een resterende oppervlakte van circa 50 m², zullen zo veel mogelijk verwijderd worden.

Een schematische weergave van de toekomstige situatie in het plangebied is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Vlaktekening van de toekomstige situatie in het plangebied (rood omlijnd). Met de blauwe lijn is toekomstige bebouwing aangegeven, met groen het aan te leggen stratenplan. De bruine lijn betreft de bestaande bebouwing.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Overveen</i> (2013)
Onderzoeksgrens	> 250 m ² , dieper dan 50 cm –mv.

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Met ingang van juli 2016 is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die (naar verwachting) in 2021 in werking zal treden.

Volgens het bestemmingsplan *Overveen* uit 2013 heeft het plangebied een dubbelbestemming 'Waarde – archeologie 3'. De begrenzing van de bestemmingsplanzones is afgeleid van de archeologische beleidskaart van de gemeente Bloemendaal. Op deze beleidskaart heeft het plangebied een *Waarde 3* gekregen. Hiermee heeft het plangebied een middelhoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten (bijlage 2). Dit betekent vanuit het bestemmingsplan, dat in het plangebied een archeologische onderzoeksplicht geldt bij bodemingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 50 cm –Mv. De voorgenomen ingrepen in het plangebied overschrijden deze onderzoeksgrenzen, waardoor voorafgaand aan deze ingrepen een archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Geologie	Noord-Hollands duingebied
Geomorfologie	Hoge kustduinen met bijbehorende vlaktes en laagtes (kaartcode 13C1)
Maaiveldhoogte	6,3 tot 9,0 m +NAP
Bodem	Beekeerdgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand met moerig materiaal tussen 40 en 80 cm -Mv (kaartcode pZg21w)
Grondwatertrap	II

Landschap

Overveen maakt deel uit van Noord-Hollandse duingebied (Berendsen, 2005). Dit gebied omvat het huidige strand, alle strandwallen, -vlakten en de duinen die aan de oostzijde van het strand voorkomen. Het ontstaan van dit gebied hangt samen met de zeespiegelstijgingen, die reeds vanaf het begin van het Holoceen (circa 10.000 jaar geleden) het gebied sterk hebben beïnvloed. Vanaf toen stond het kustgebied onder invloed van een sterke zeespiegelstijging. De kust bestond uit een lagune die werd afgeschermd van de zee door een serie zandbanken en -platen. Tussen deze banken en platen lagen een aantal zeegaten: getijdegeulen waardoor zeewater de lagune in kon stromen. Door de alsmaar stijgende zeespiegel werd de lagune met bijbehorende wadden, geulen en banken geleidelijk landinwaarts verplaatst.

Dit stopte toen vanaf circa 5.000 jaar geleden de stijging van de zeespiegel in snelheid afnam. Hierdoor kon de kust zich in combinatie met een toegenomen sedimentaanvoer vanuit de zee en de rivieren uitbouwen. De zandbanken groeiden zodoende aaneen en vormden een strandwal met aan de zeezijde een strand. De meeste zeegaten raakten daarbij verzand (Hijma, 2010). Dit aanhoudende proces leidde tot een uitbouw van de kust, waardoor een afwisseling van strandvlaktes en -wallen elkaar opvolgden en een gesloten kust ontstond omstreeks 2.750 v. Chr. Het plangebied ligt dan vlak ten oosten van de nieuw gevormde strandwal. De strandvlaktes werden gevormd tijdens rustige perioden door een geleidelijke aanwas van zand. De hoger gelegen delen op het strand raakten daarbij geleidelijk begroeid en lokaal ontstonden enkele duinen. Het strand liep daarbij alleen bij springtij onder water. In perioden met toegenomen stormen werd zand vanuit zee op de strandvlakte geworpen, waardoor langs de kustlijn een strandwal ontstond. Het strand, dat achter de strandwal kwam te liggen werd afgesloten van de zee. Door het ontbreken van begroeiing op de strandwallen ontwikkelden zich door verstuiwing één tot twee meter hoge duinen, die geologisch gezien tot de Oude Duinen wordt gerekend (Zagwijn en Van Staaldunin, 1975; Van der Valk, 1992). Doordat het grondwater landinwaarts met de zeespiegel steeg trad in de strandvlaktes (tussen en achter de strandwallen) veenvorming op. De uitbreiding van de kust vond op deze manier plaats tot ongeveer 2.500 jaar geleden. Vanaf toen nam de snelheid van de zeespiegelstijging nog verder af, maar werd er zowel vanuit zee als vanuit de riviermondingen minder zand aangevoerd naar het kustgebied. De afgenomen aanvoer leidde in combinatie met golfwerking en getijdewerking ertoe dat delen van de kust en de rivierdelta's die voor de kust in zee uitstaken werden geërodeerd. Het zand, dat bij deze erosie vrijkwam, kwam en op het strand terecht kwam, verstoof en leidde tot de vorming van de zogenaamde Jonge Duinen (Zagwijn en Van Staaldunin, 1975). De eerste aanzet vond reeds plaats in de Vroege Middeleeuwen, maar de duinvorming was het sterkst in de loop van de Volle en Late Middeleeuwen. Het oude kustlandschap van strandwallen en oude duinen raakte daarbij begraven onder een dik pakket duinzand.

In de veengebieden achter en tussen de strandwallen vond vanaf de Middeleeuwen op grote schaal commerciële vervening plaats. Daarnaast worden de duinen en strandwallen in de omgeving van het plangebied op grote schaal afgegraven om bouwzand te leveren voor de stedelijke uitbreidingen van

bijvoorbeeld Haarlem en Leiden. Ook heeft vanaf de 17^e eeuw op grote schaal ontzanding plaatsgevonden ten behoeve van de bollenteelt in het gehele West-Nederlandse gebied (Van der Meer, 1952).

Geomorfologie en maaiveldhoogte

Op de geomorfologische kaart is het plangebied gekarteerd als gebied met hoge kustduinen inclusief bijbehorende vlaktes en laagtes (kaartcode 13C1; bijlage 3). Deze duinen dekken over het algemeen een ouder pakket strandwallen af, die over het algemeen aantrekkelijke plaatsen voor bewoning geweest vanwege hun relatief hoge ligging in een overwegend nat kustlandschap. Deze strandwallen komen voor ten noorden van het plangebied (kaartcode 4K28). Ten oosten van het plangebied komen afgegraven en geëgaliseerde duinen en strandwallen (kaartcode 2M49) en ingesloten strandvlaktes met of zonder afgevlakte duinen (kaartcode 2M40) voor. Deze verschillende karteringen op de geomorfologische kaart zijn vermoedelijk goed terug te zien in de maaiveldhoogtes, zichtbaar op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 4).

Het maaiveld in het plangebied ligt tussen 6,3 en 9,0 m +NAP, waarbij het maaiveld daalt van noordoostelijk in zuidwestelijke richting. Ten westen van het plangebied stijgt de maaiveldhoogte tot maximaal 28,0 m +NAP, wegens de aanwezigheid van een groot aantal duinen. De afgegraven duinen en strandwallen ten oosten van het plangebied kenmerken zich door maaiveldhoogtes van ongeveer 0,5 tot 2,0 m +NAP. Hieruit valt af te leiden dat het plangebied waarschijnlijk aan de voet van de duinen in de omgeving van het plangebied ligt, maar het is vooralsnog onduidelijk of ook sprake is van ontgravingen in het plangebied.

Bodem en grondwater

Op de bodemkaart is het plangebied gekarteerd als een beekeerdgrond, gevormd in leemarm tot matig lemig fijn zand, waarbij vanaf een diepte van 40 cm -Mv een moerig pakket aanwezig kan zijn (kaartcode pZg21w; bijlage 5). Deze beekeerdgronden zijn zandgronden die ontstaan zijn onder vochtige omstandigheden in de omgeving van beken of bronnen. In het geval van het plangebied is de beekeerdgrond waarschijnlijk ontstaan door het inwerken van een veenrestant in afdekkend zandpakket, danwel door het opbrengen van veenmolm op de duinen om zo tot een meer vruchtbaar zanddek te komen, geschikt voor landbouw.

Op de bodemkaart van de bollenstreek, zoals gekarteerd door Van der Meer (1952), ligt het plangebied in een gebied met kalkrijke woeste duinzanden (niet als kaartbeeld opgenomen). Hieruit wordt niet duidelijk of binnen het plangebied ontzandingen of omwerkingen ten behoeve van bollenteelt plaats hebben gevonden. Hieruit wordt echter wel duidelijk dat in het plangebied waarschijnlijk nog oorspronkelijk duinzand aanwezig is.

Binnen het plangebied is de grondwatertrap gekarteerd als een GWT II. Dit houdt in dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand beneden de 40 cm -Mv ligt (winterpeil). De gemiddeld laagste grondwaterstand ligt tussen 50 en 80 cm -Mv (zomerpeil). Bij dergelijke grondwaterstanden worden binnen 80 cm -mv geen onverbrande organische archeologische resten meer verwacht. De wisselingen in grondwaterstanden leiden ertoe dat organische resten, zoals bot- of plantenmateriaal, worden aangetast als gevolg van oxidatie. Binnen 80 cm -Mv kunnen wel anorganische resten, zoals vuursteen en aardewerk, of verbrande organische resten worden aangetroffen. Beneden 80 cm -Mv kunnen daarnaast theoretisch gezien ook onverbrande organische resten worden aangetroffen.

7. Archeologische waarden en onderzoeken

Wettelijk beschermde monumenten	Nee
AMK-terreinen (binnen 500 m)	Ja
Archeologische waarden (binnen 500 m)	Ja

Het plangebied bevindt zich in het Noord-Hollands kustgebied, waar reeds sinds het Laat-Neolithicum tot de Vroege Bronstijd aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van bewoning. Voorbeelden hiervan uit de wijde omgeving van het plangebied zijn Haarlem – Grote Markt (Woltering, 1980), Morinnesteeg (Schmidt, 1984) en het Stationsplein (De Jong, 1985). Kenmerkend van deze vindplaatsen in het toenmalig kustlandschap is dat ze alle op de flanken van de strandwallen liggen.

Het plangebied is niet aangemerkt als een archeologisch waardevol terrein (AMK-terrein; bijlage 6). Binnen het plangebied zijn geen archeologische vondsten gemeld, evenmin is in het plangebied reeds een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Een aantal van de bekende onderzoeken, waarden en vondsten uit de directe omgeving van het plangebied zullen hieronder kort worden besproken aan de hand van de informatie beschikbaar uit Archis en Dans Easy. De ligging van de bekende waarden en vondsten is op kaart weergegeven in bijlage 6.

Archeologische waardevolle terreinen

- Ten noorden van het plangebied, op een afstand van ongeveer 600 m, ligt het AMK-terrein 13.898. Aan dit terrein is een hoge archeologische waarde toegekend vanwege de ligging van de historische kern van het dorp Bloemendaal. In deze dorpskern is veel bebouwing uit de late 18^e tot de vroege 19^e eeuw aan treffen, evenals de kerk uit 1636 op het Kerkplein (Archis3). Voor zover bekend zijn er geen oudere kerken in Bloemendaal geweest (Bron: Inventarisatie Kerkgebouwen). Dit geeft aan dat Bloemendaal waarschijnlijk een oorsprong kent als verzameling rondom deze kerk en als dorp pas is ontstaan gedurende de 16^e en 17^e eeuw.
- Ten zuiden van het plangebied, op een afstand van 700 m, liggen AMK-terrein 13.899 en 13.921. Dit betreft de historische kern van Overveen en een aangrenzend terrein waarop sporen van bewoning uit het Laat-Neolithicum tot en met de Romeinse tijd zijn vastgesteld.

Archeologische onderzoeken

Ten aanzien van de gespecificeerde archeologische verwachting van het plangebied valt er slechts één onderzoek binnen het onderzoeksgebied met een straal van 500 m rondom het plangebied.

- Op ongeveer 90 m ten zuiden van het plangebied, aan de Bloemendaalseweg 166, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek blijkt dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van intacte archeologische waarden uit de periode Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd, gebaseerd op de vermoedelijke ligging van het plangebied op een strandwal (Médard, 2016; onderzoeksmelding 3987886100). Aanbevolen wordt een aanvullend archeologisch booronderzoek uit te voeren. Vooralsnog is onduidelijk of dit reeds heeft plaatsgevonden.

Vondstmeldingen

- Op ongeveer 100 m ten oosten van het plangebied, aan de Mollaan, is tijdens een archeologische inspectie van de rioleringswerkzaamheden een donkerbruine zandlaag met schelpen en aardwerk waargenomen. Deze bevindt zich op ongeveer 1,4 m onder het wegdek. Het aardwerk kan worden gedateerd in de 14^e eeuw en hangt mogelijk samen met de grafelijke residentie Aelbertsberg aan de Kleverlaan (vondstmelding 2947237100).

- Op ongeveer 350 m ten zuidoosten van het plangebied, aan de Dompvloedslaan 88-100, is tijdens rioleringswerkzaamheden een groot aantal scherven aardewerk uit de 18^e eeuw aangetroffen (vondstmelding 2993894100).
- Op ongeveer 450 m ten noordoosten van het plangebied, op het Blekersveld, is door de lokale AWN-afdeling een aantal paalsporen aangetroffen. Deze paalsporen zouden in een cirkelvormige oriëntatie aanwezig zijn. Ze zijn in het veld geïnterpreteerd als een mogelijke grafheuvel uit de Bronstijd (vondstmelding 3235004100). Er zijn echter geen aanvullende vondsten aangetroffen die hierop wijzen.

Aan de hand van de beschikbare publicaties van onderzoek in de directe omgeving van het plangebied is te stellen dat er met name resten vanaf de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe tijd zijn aangetroffen in de omgeving van het plangebied. Dit is met name gebaseerd op de ligging tussen de historische kernen van Overveen en Bloemendaal en de vondst van afvalmateriaal uit de periode Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd, ten oosten van het plangebied. De aangetroffen sporen uit de Bronstijd zijn vooralsnog onzeker.

Wanneer op een grotere schaal wordt gekeken, zijn in de omgeving van Overveen op de strandwallen meerdere vindplaatsen bekend uit het Neolithicum, bij bijvoorbeeld Sassenheim (Wink en Sprangers, 2015), de IJzertijd tot Romeinse tijd bij bijvoorbeeld Oegstgeest (Benerink, 2011) en de Middeleeuwen tot de Nieuwe tijd (bij bijvoorbeeld Heemstede en Haarlem).

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historisch gebruik	Akker-, of bouwland
Huidig gebruik	Bebouwd, tuin, groenstrook
Bekende verstoringen	Landbouw

Historische situatie

Het plangebied ligt tussen de historische kern van het dorp Bloemendaal en Overveen. Op de oudst geraadpleegde kaart van het gebied, een topografische kaart van Balthasar Florisz. Van Berckenrode uit circa 1610 staan deze dorpen niet aangegeven, maar zijn diverse landgoederen en buitenplaatsen bekend. Ten zuiden van het plangebied ligt Tettenrode, de tegenwoordige historische kern van Overveen als onderdeel van de heerlijkheid van Van Brederode. Op dat moment is het gebied nog grotendeels onontgonnen tussen de bossen en de kustduinen, tussen diverse buitenplaatsen (figuur 3). Op recenter kaartmateriaal, de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832, is te zien dat het plangebied grenst aan of deel uitmaakt van een buitenplaats aan de voet van de duinen, *De Bloemenheuvel* (figuur 4).

Hoewel de *Bloemenheuvel* een van oorsprong 17^e-eeuwse buitenplaats is, staat hier tegenwoordig het gemeentehuis van Bloemendaal, tot stand gekomen in 1966. Dit terrein maakte gedurende de 18^e eeuw deel uit van een droogberg of blekersveld, zoals die er zo veel waren ten westen van Haarlem. Via diverse eigenaren en landschapsarchitecten komt het in de jaren '50 van de 20^e eeuw in handen van de gemeente Bloemendaal. Die sloopt de villa op het terrein en richt het huidige gemeentehuis op, maar maakt daarbij wel deels gebruik van het aanwezige materiaal en realiseert een gevel die doet denken aan de voormalige buitenplaats (bron: www.onh.nl). De huidige bebouwing in het plangebied, tot stand gekomen in 1967, is waarschijnlijk onderdeel van de herinrichting van het terrein als gemeentegebied (BAG-viewer kadaster).

De ontwikkeling van het plangebied, voor zover te volgen op kaartmateriaal, wijst op een onbebouwde staat tot in de jaren '60 van de 20^e eeuw. Het plangebied maakt deel uit van het landgoed of de buitenplaats aan de rand van het duinengebied (figuur 4-9). Gezien de ligging van het plangebied op dit terrein, is er mogelijk sprake van tuinaanleg in het plangebied. In hoeverre hier ook daadwerkelijk sprake van is, is ten tijde van onderhavig onderzoek niet duidelijk.

Militair Erfgoed

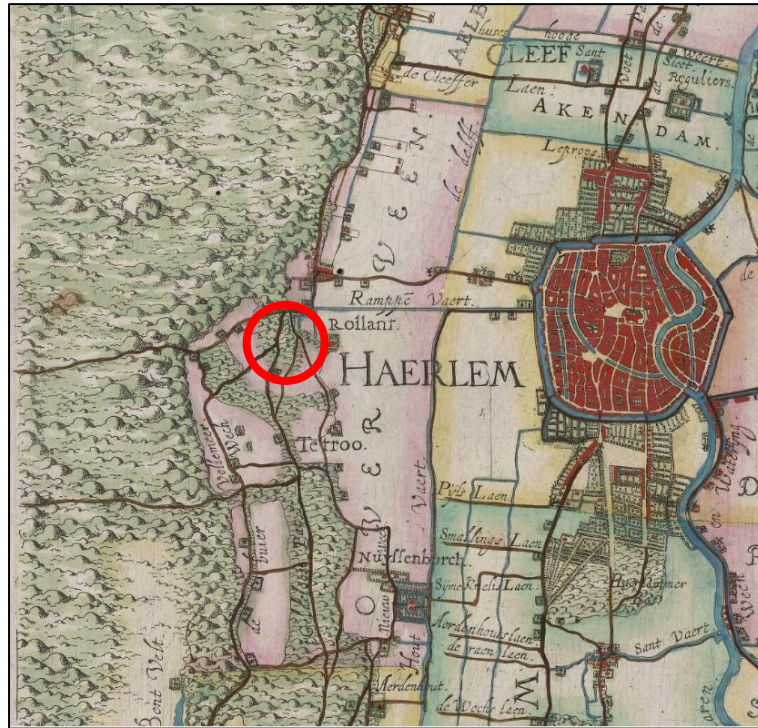
Binnen het plangebied zijn geen waarden uit de Tweede Wereldoorlog bekend op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (www.ikme.nl).

Huidig gebruik en bodemverstoringen

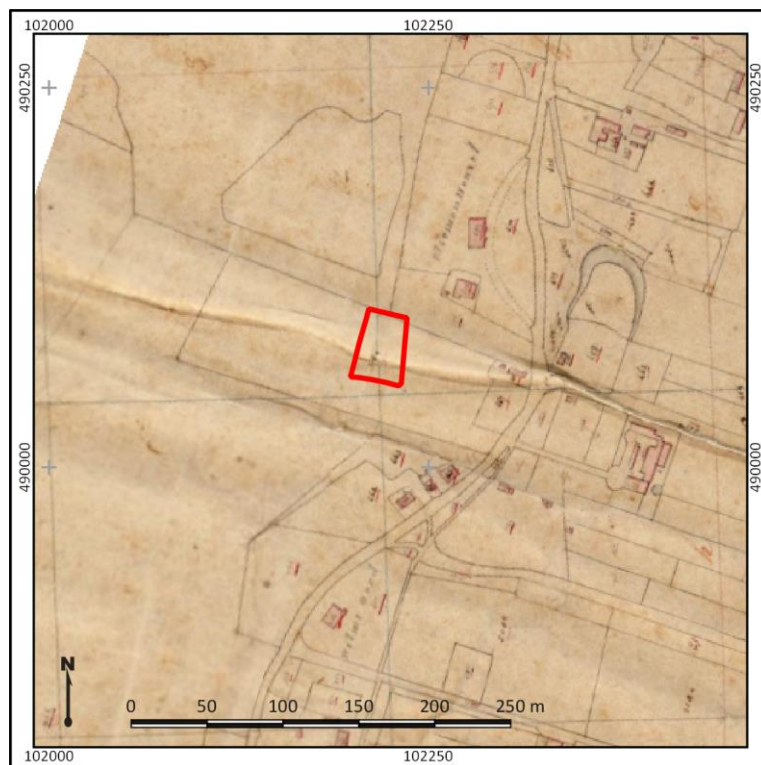
In het Bodemloket zijn geen gegevens bekend over uitgevoerde milieuonderzoeken binnen het plangebied (www.bodemloket.nl). Op basis hiervan wordt verwachting dat er binnen het plangebied geen milieukundige saneringen plaats hebben gevonden, die tot een verstoring van het bodemarchief hebben geleid.

De bestaande bebouwing in het plangebied is gefundeerd op een aantal balken en heipalen. De heipalen in dit gebied bereiken een onbekende diepte. Ook zijn geen gegevens bekend over de funderingen van de bestaande bebouwing.

Op basis van het AHN is zichtbaar dat binnen het plangebied grote verschillen in maaiveldhoogte aanwezig zijn. Dit betreft mogelijk een restant van het oude duinenlandschap en wijst niet direct op verstoringen in de ondergrond.

Figuur 3. De ligging, bij benadering, van het plangebied (rood omlijnd) op een kaart van Balthasar Florisz. van Berckenrode uit ca. 1610. Bron: janvanhout.nl

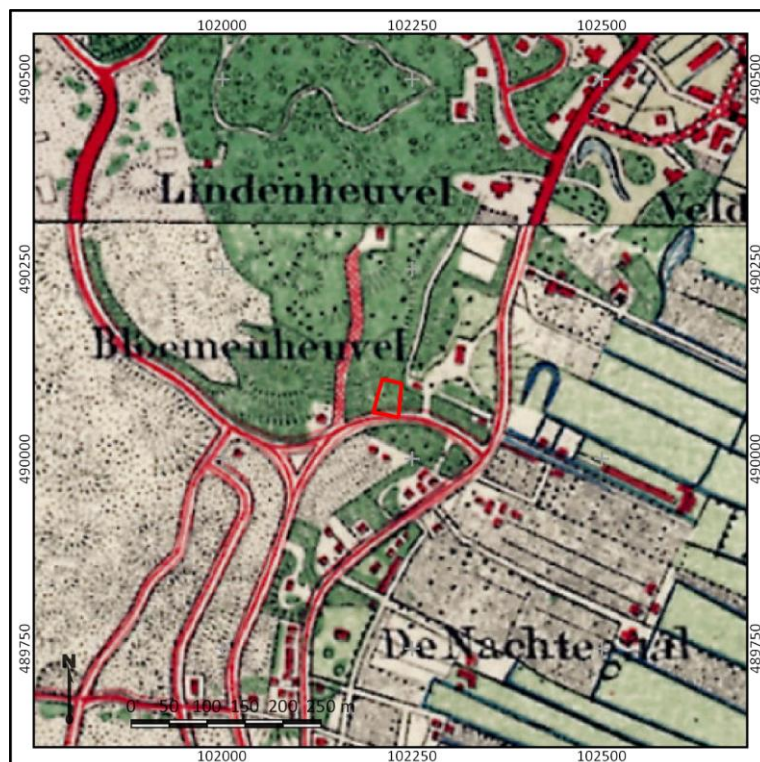

Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832. Bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl

Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl

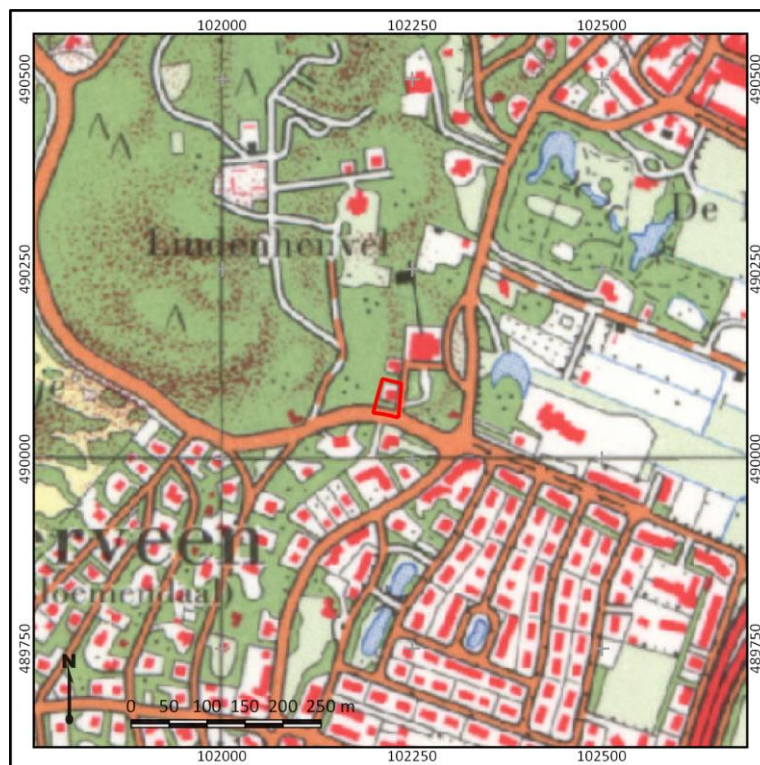

Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1920. Bron: topotijdreis.nl

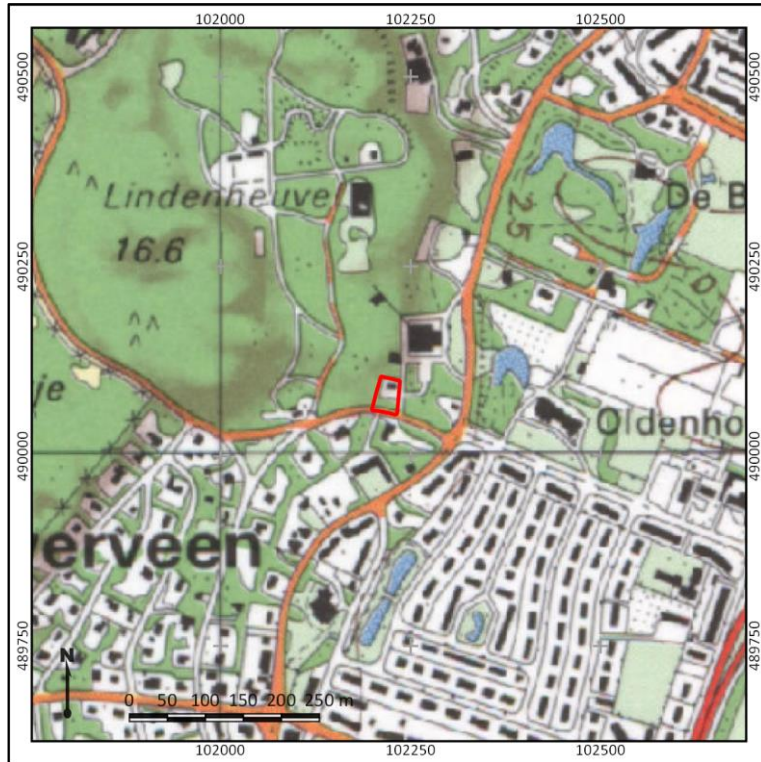

Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1955. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1980. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1996. Bron: topotijdreis.nl.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Middelhoog
Periode	Laat-Neolithicum - Nieuwe tijd
Complextypen	Nederzettingen, sporen van landgebruik, strooiing van vondsten
Stratigrafische positie	Top van strand/duin afzettingen
Diepteligging	Vanaf maaiveld

Archeologische verwachting

De archeologische verwachting in het plangebied is middelhoog. Deze verwachting is op basis van de ligging van het plangebied op de flank van een duinencomplex en strandwal waarop vanaf het Laat-Neolithicum bewoning plaats heeft kunnen vinden, tussen de historische kernen van Overveen (*Tetterode*) en Bloemendaal. In de nabijheid van het plangebied zijn vondsten aangetroffen vanaf de Bronstijd tot en met de Vroege Nieuwe tijd.

Periode

Het plangebied ligt op de oostelijke flank van een strandwal, op de overgang naar een strandvlakte tussen twee strandwallen. Deze strandwal en strandvlakte zijn tot stand is gekomen in het Laat-Neolithicum tot de Vroege Bronstijd, waarna zij voortdurend bewoonbaar zijn geweest. Lokaal kan op de laaggelegen delen in de strandvlakte veenvorming plaats hebben gevonden. Vanaf de Middeleeuwen begint men op grote schaal het gebied te ontginnen. Gedurende de Late Middeleeuwen en de vroege Nieuwe tijd wordt het gebied populair bij de elite van Haarlem die in de omgeving van het plangebied diverse buitenplaatsen opricht. Het plangebied ligt waarschijnlijk op het terrein van de buitenplaats *Bloemenheuvel*, in elk geval bekend op kaartmateriaal uit 1811-1832.

Complextypen

De te verwachten complextypen variëren per periode:

- Gedurende het Laat-Neolithicum tot de Late Bronstijd zullen vondstcomplexen vooral bestaan uit strooiingen van aardewerk, houtskool, vuursteen, (on)verbrand botmateriaal en bewerkt natuursteen. Mogelijk zijn ook sporen van huisplaatsen of sporen van landgebruik (akkerbouw) uit deze periode aan te treffen in de vorm van paalkuilen, ploegkrassen, afvalkuilen of andere diepliggende sporen. Deze resten zullen zich over het algemeen kenmerken als een donkere “vuile laag” of “vondstlaag” op de top en flanken van de strandwallen. Uit de Bronstijd kunnen ook fragmenten metaal of metaalslak worden aangetroffen. Indien sprake is van een duinenlandschap, dan zal vooral sprake zijn van archeologische sporen.
- Vondsten en sporen uit de IJzertijd tot de Vroege Middeleeuwen zullen ook samenhangen met een huisplaats of boerderij en sporen van landgebruik, waarschijnlijk aangetroffen van het strand- of duinzand. Dit is aan te treffen in de vorm van strooiing van aardewerk, houtskool, (vuur)steen, verbrand botmateriaal, hout en bouwmaterialen (bijvoorbeeld bak- of tufsteen). Ook kunnen fragmenten metaal aangetroffen worden. Sporen kunnen bestaan uit paal- of afvalkuilen, behorend bij eerder genoemde huizen of boerderijen. Ook deze laag zal zich kenmerken als een “vuile laag” of “vondstlaag”, waarin mogelijk ook sporen van landbouw kunnen worden aangetroffen in de vorm van ploegsporen of een akkerlaag.
- Vondsten en sporen uit de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe tijd zullen met name samenhangen met sporen van landgebruik en tuinaanleg. Tijdens werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de buitenplaats zijn mogelijk zaken achtergelaten. Deze zaken kunnen bestaan uit aardewerk

of keramiek, houts- of steenkool, bouw materiaal (hout of baksteen) en (fragmenten) metaal. Ook kunnen uit deze periode afvalkuilen of beerputten aangetroffen worden. Tenslotte zijn mogelijk sporen van landbouw aan te treffen in het plangebied. Hierbij moet gedacht worden aan plantaardige resten, ploegkrassen of verbrand botmateriaal.

Stratigrafische positie en diepteligging

- Resten uit het Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen kunnen worden aangetroffen in de top van het strandzandpakket, duinzandpakket of op dieperliggende overstoven niveaus. Deze laag zal zich kenmerken als een humeus niveau in deze pakketten. Daarnaast *kan* de laag zich kenmerken als een “vuile laag” of “vondstlaag”. Deze laag wordt waarschijnlijk aangetroffen onder een recent verstoringspakket. Een exacte diepteligging hiervan is niet aan te geven.
- Resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd kunnen worden aangetroffen in het afdekkende pakket. Deze kunnen zich theoretisch direct vanaf maaiveld bevinden.

Bovenstaande archeologische verwachting is, gezien de verkennende fase van het onderzoek, echter sterk afhankelijk van de mate van intactheid van de bodemopbouw in het plangebied. Om deze verwachting te kunnen toetsen zijn daarom boringen nodig om over de intactheid van de bodem uitspraken te doen.

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoekstrategie	Verkennd booronderzoek
Aantal boringen	5
Type boor	Edelmanboor
Boordiameter	7 cm
Maximale boordiepte	350 cm -Mv

Werkwijze

Het doel van het veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. De boringen zijn gebruikt om de mate van intactheid van de bodem te bepalen, inzicht te krijgen in de bodemopbouw en de exacte landschappelijke ligging van het plangebied. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1-5).

De boringen zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm, tot een diepte van maximaal 350 cm -Mv. De opgeboorde monsters zijn handmatig verbrokken, versneden en doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals bot, aardewerk, baksteen, bewerkt vuursteen en houtskool). De boringen zijn gefotografeerd, waarna ze zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze foto's en beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 8 en 9. De boringen zijn zo gelijkmatig mogelijk verdeeld in het plangebied. De ligging van de boringen is opgenomen in bijlage 7. De hoogteligging ten opzichte van NAP van de boorpunten is afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 4).

Veldwaarnemingen

De bebouwing in het plangebied ligt op een verhoging, waarbij het maaiveld van het noorden naar het zuiden sterk af lijkt te lopen. Aan de zuidzijde van het plangebied is ten gevolge van tuinaanleg een aantal verhogingen aangebracht. De begroeiing in het plangebied maakt het onmogelijk om eventuele archeologische waarden aan maaiveld waar te nemen. Wel ligt in vrijwel het gehele plangebied een grote hoeveelheid puin aan maaiveld. Een impressie van het plangebied is weergegeven in figuur 10.

Figuur 10. Impressie van het plangebied. Links betreft een foto richting het noorden van het plangebied, met op de voorgrond een kunstmatige verhoging ten gevolge van tuinaanleg ter plaatse van boorpunt 5. De rechterfoto betreft de westelijke zijde van de bebouwing, richting het noorden genomen.

Lithologie en bodemopbouw

- *Bouwvoor*

Tot een diepte van 5-10 cm -Mv is een pakket matig tot sterk humeus, zwak siltig zand aangetroffen. Dit pakket bevat enig grind en scherp oranje puin. Deze laag is over het algemeen donker grijsbruin tot bruingrijs van kleur.

- *Akker- of cultuurlaag*

Vanaf de onderzijde van de bouwvoor tot een diepte van 30-65 cm -Mv is een pakket licht gehomogeniseerd, zwak siltig, matig humeus zand aangetroffen. Dit is over het algemeen licht bruingrijs van kleur, waarin geelgrijs zand vermengd is. In deze laag zijn kleine fragmenten baksteenpuin herkend. De gehele laag is kalkloos en vertoont enige roestvorming ten gevolge van gley-verschijnselen. Hier is mogelijk sprake van een akker- of cultuurlaag, waarvan de exacte aard ten tijde van onderhavig onderzoek nog onbekend is. De overgang van deze laag naar het onderliggende pakket is zeer geleidelijk, een aanvullende aanwijzing dat het een niet-recente laag betreft.

Duinzand

Vanaf de onderzijde van de akker- of cultuurlaag tot een diepte van 300-350 cm -Mv is een pakket kalkrijk, zwak siltig, matig fijn zand aangetroffen. Dit is geelgrijs van kleur en is geen roestvorming meer zichtbaar. Deze laag is geïnterpreteerd als de natuurlijke ondergrond, kalkrijk duin- of strandzand van een strandwal. Dit betreft de natuurlijke ondergrond, die niet onder antropogene invloed heeft gestaan. Alle boringen zijn geëindigd in deze laag. Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen in deze laag.

Boring 1 vormt hierop een uitzondering. Hier is op een diepte van 10-140 cm -Mv een pakket gevlekt bruingeel en grijsgeel zand aangetroffen. Dit pakket is zwak tot matig humeus. Op basis van de mate van gevlektheid is dit pakket aangemerkt als een verstoringpakket. Vanaf 140 cm -Mv gaat dit verstoringpakket over in een pakket natuurlijk duinzand, zoals dat eerder is beschreven.

Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Opgemerkt moet worden dat het opsporen van indicatoren niet het hoofddoel van dit onderzoek is geweest. Het opsporen van archeologische indicatoren vereist een meer intensieve en gebiedsgerichte onderzoeksstrategie.

Archeologische interpretatie

Tijdens het veldonderzoek is vastgesteld dat in het grootste deel van het plangebied sprake is van een relatief intacte bodemopbouw, bestaande uit een akker- of cultuurlaag vanaf een diepte van 5-10 cm -Mv tot een diepte van maximaal 65 cm -Mv. Hoewel in dit pakket tijdens het verkennende onderzoek geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, valt niet uit te sluiten dat deze laag deel uit maakt van een laatmiddeleeuws akkercomplex of verband houdt met de inrichting van de buitenplaats Bloemenheuvel. Alleen in boring 1 is sprake van een verstoringpakket tot een diepte van 140 cm -Mv, waardoor deze eerder genoemde akker- of cultuurlaag hier waarschijnlijk niet meer intact is. Evenwel kan niet worden uitgesloten dat dit een zeer lokale verstoring betreft, waardoor het niet kan worden uitgesloten dat rondom dit boorpunt alsnog sprake is van een intacte bodemopbouw.

Landschappelijk gezien ligt het plangebied hoog op de flank van een strandwal, waarschijnlijk al in het duinenlandschap. In hoeverre deze strandwal of de duinen reeds vergraven zijn, is niet duidelijk. Op basis van de bodemvorming in de top van het pakket in kalkrijk zand, is hier waarschijnlijk sprake van een on-overstoven niveau dat kan zijn gevormd vanaf de Vroege Middeleeuwen in de zogenaamde Jonge Duinen. Gezien de vondsten uit de omgeving van het plangebied is er waarschijnlijk echter sprake van archeologische waarden vanaf de Late Middeleeuwen.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

---

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?

Het plangebied bevindt zich op een strandwal, aan de voet van de duinen. Deze duinen betreffen waarschijnlijk zogenaamde Jonge Duinen, gevormd vanaf de Vroege Middeleeuwen. In de top van het pakket kalkrijke duinzand heeft enige bodemvorming op kunnen treden, getuige de geleidelijke overgangen.

2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?

Aan de top van het duinzand, vanaf een diepte van 5-10 cm tot een diepte van 30-65 cm -Mv, is een pakket gehomogeniseerd humeus zand aangetroffen, dat zeer geleidelijk overgaat in het natuurlijke kalkrijke duinzand. Dit niveau betreft waarschijnlijk een oude akker- of cultuurlaag die zijn oorsprong kent in de Late Middeleeuwen of de Vroege Nieuwe tijd. Daarnaast kan deze laag samenhangen met de aanleg van de buitenplaats Bloemenheuvel.

3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?

Archeologisch gezien is het bodemniveau intact. Het kan al worden aangetroffen vanaf een diepte van 5-10 cm -Mv. Alleen ter plaatse van boring 1 is op basis van de mate van gevlektheid vastgesteld dat sprake is van een geroerd pakket tot een diepte van 140 cm -Mv, waarbij moet worden opgemerkt dat dit mogelijk een zeer lokale verstoring betreft, aangezien de bodem wel intact is in de overige boringen.

4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Op grond van onderhavig onderzoek is sprake van een hoge archeologische verwachting op archeologische waarden uit de periode Vroege Middeleeuwen – Nieuwe tijd waarbij de nadruk, gezien de vondsten aangetroffen in de omgeving van het plangebied, zal liggen op waarden uit de periode Late Middeleeuwen – Vroege Nieuwe tijd. Aan te treffen waarden kunnen bestaan uit vondstconcentraties, sporen van landgebruik of tuinaanleg en landbouwarealen. Eventuele oudere waarden zijn evenwel niet uit te sluiten in het plangebied.

12. Conclusies en advies

Conclusie

Uit het vooronderzoek is gebleken dat het plangebied een hoge verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden heeft. Deze verwachting is gebaseerd op het aantreffen van een akker- of cultuurlaag in de top van het duinzand op de top van een strandwal. De aangetroffen duinen betreffen hoogstwaarschijnlijk Jonge Duinen, die kunnen zijn ontstaan vanaf de Vroege Middeleeuwen. Gezien de vondsten die zijn aangetroffen in de omgeving van het plangebied, is de akker- of cultuurlaag waarschijnlijk ontstaan vanaf de Late Middeleeuwen of de aanleg van de buitenplaats *De Bloemenheuvel*. Eventueel aan te treffen archeologische waarden kunnen bestaan uit sporen van landgebruik, vondstconcentraties, sporen van tuinaanleg en eventuele sporen van landbewerking. De akker- of cultuurlaag is aangetroffen vanaf een diepte van 5-10 cm -Mv en vormt het archeologisch relevante niveau.

Advies

De voorgenomen ingrepen in het plangebied, de realisatie van een nieuw zorggebouw inclusief stratenplan en groenvoorzieningen, zal zorgen voor een verstoring van het archeologisch relevante niveau en de hierin aanwezige archeologische waarden. Daarom adviseren wij aanvullend onderzoek uit te laten voeren in de vorm van een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P). Voorafgaand aan dit onderzoek dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, waarna het dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Bloemendaal.

Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Bloemendaal, om op basis van de resultaten van dit rapport een selectiebesluit te nemen.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015.
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.planviewer.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.bodemloket.nl
- www.dinoloket.nl
- www.edugis.nl
- Beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- Oneindig Noord-Holland: <http://onh.nl>
- www.ikme.nl
- Buitenplaatsen in Nederland: www.buitenplaatsennederland.nl
- Inventarisatie Kerkgebouwen Nederland. <http://www.hdc.vu.nl/nl/online-informatie/ikgn/>

Literatuur

Bakker, H., de, en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.

Benerink, G.M.H., 2011, *Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Haarlemmerstraatweg 7, Oegstgeest, gemeente Oegstgeest*, Heinoord (SOB-rapport 1819-1011)

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, en A.H. Geurts. *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta*. Utrecht, 2012.

Jong, J. de, 1985, Geologisch onderzoek in ontgravingen op het Stationsplein te Haarlem, In: *Haarlems Bodemonderzoek 19*, pp. 25-38.

Jongmans, A.G., M.W. van den Berg, M.P.W. Sonneveld, G.J. W.C. Peek, en R.M. van den Berg van Saparoea. *Landschappen van Nederland*. Wageningen, 2013.

Meer, K van der, 1952, *De bodemkartering van Nederland Deel XI, de bloembollenstreek, 's-Gravenhage*.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhof, en T.E. Wong. *De ondergrond van Nederland*. Houten, 2003.

Schmidt, W.U., 1984, Opgraving op binnenterrein gerechtsgebouw aan de Jansstraat, In: *Haarlems Bodemonderzoek 18*, pp. 17-27

Soonius, C.M., 1998, Ontgravingen Brederodelaan, gemeente Bloemendaal, In: Asmussen, P.S.G., M.G. Marinelli, J.A.M. Oude Rengerink, M. de Rooij, I.A. Schute, C.M. Soonius, C.S.I. Thanos, *Provincie Noord-Holland; archeologisch onderzoek op kleine terreinen in 1997*, Weesp, (RAAP-rapport 289)

Sprangers, J., S. Warning, 2014, *Plangebied Donkerelaan 285 in Bloemendaal, gemeente Bloemendaal, archeologisch vooronderzoek: een archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*, Weesp, (RAAP-Rapport 4851)

Stouthamer, E., K.M. Cohen, en W.Z. Hoek. De vorming van het Land. Utrecht: Perspectief Uitgevers, 2015.

Vos, P.C., 2015. Compilation of the Holocene paleogeographical maps of the Netherlands, in P.C. Vos (ed.), *The origin of the Dutch coastal landscape*, Groningen, 50-81.

Vos, P.C./S. de Vries, 2015. *2e generatie paleogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. sd, www.archeologieinnederland.nl (11-30-2015).

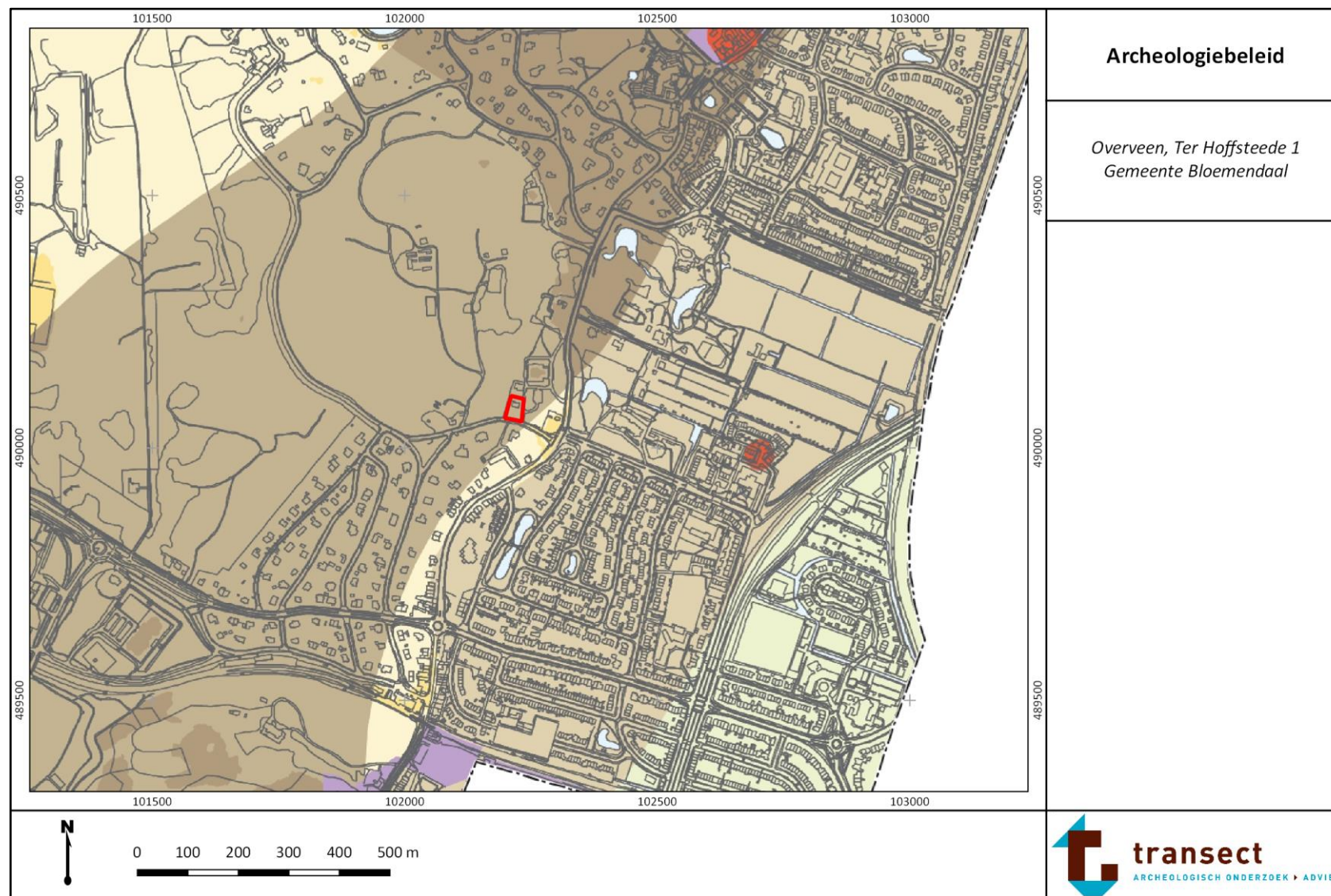
Wink, K. en J. Sprangers, 2015, *Toelichting op de archeologische verwachtings(waarden)kaart en beleidskaart gemeenten Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Lisse, Teylingen en Hillegom*, Weesp. (RAAP-Rapport 2158)

Woltering, P.J., 1980, Prehistorische bewoning aan de Grote Markt te Haarlem. In: *Haarlems Bodemonderzoek 12*, pp. 17-22

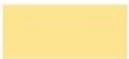

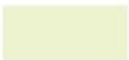

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

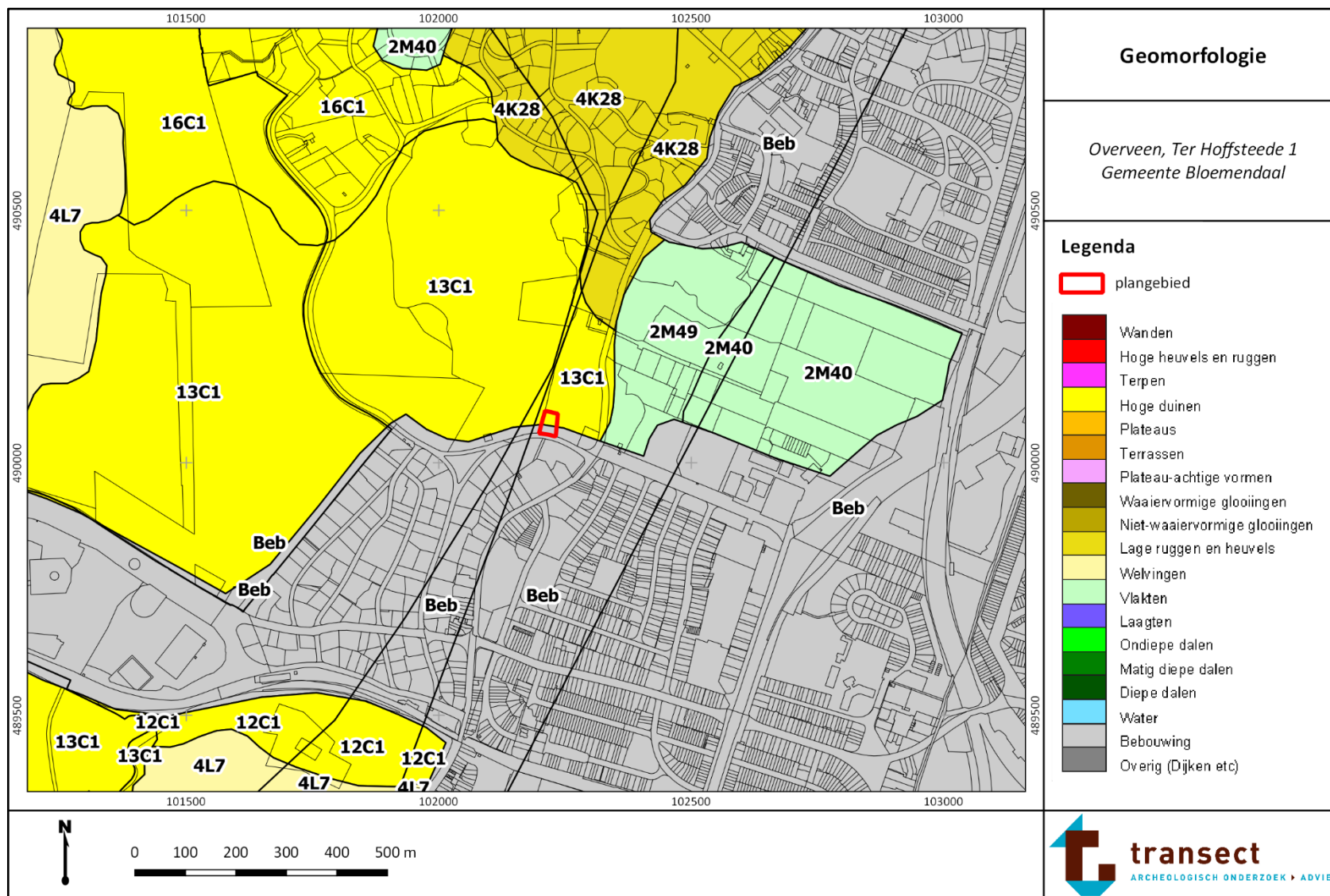
Bijlage 2. Archeologiebeleid

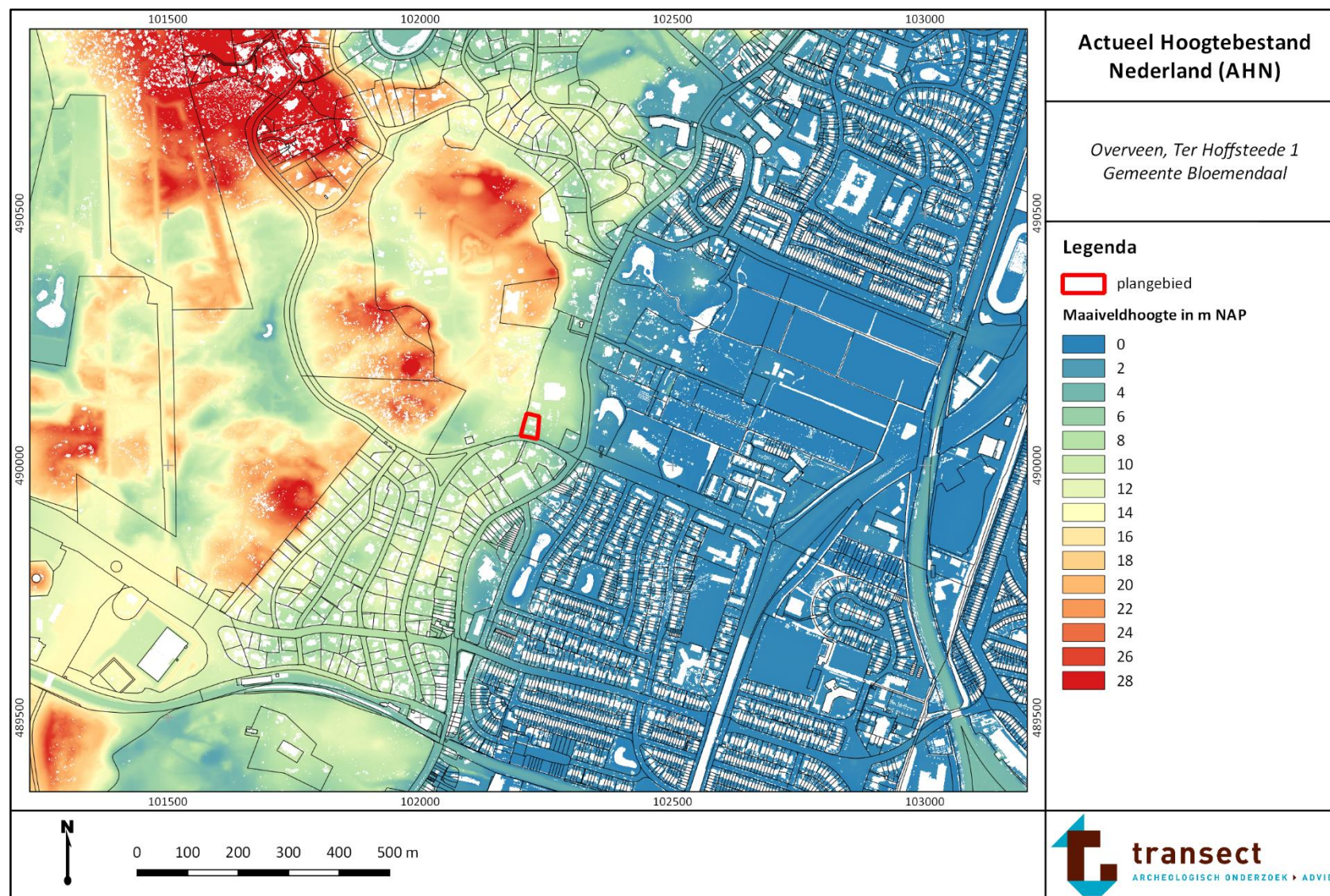
<p>Legenda</p> <p> plangebied</p> <p> Waarde - archeologie 1</p> <p> Waarde - archeologie 2</p> <p> Waarde - archeologie 3</p> <p> Waarde - archeologie 3 (boven 5,50 m + NAP geen onderzoek)</p> <p> Waarde - archeologie 4</p> <p> Waarde - archeologie 5</p> <p> Waarde - archeologie 5 (boven 5,50 m + NAP geen onderzoek)</p> <p> Waarde - archeologie 6</p> <p> Water (GBKN)</p>	<p>Archeologiebeleid, legenda</p> <p><i>Overveen, Ter Hoffsteede 1 Gemeente Bloemendaal</i></p>
	

Bijlage 3. Geomorfologie

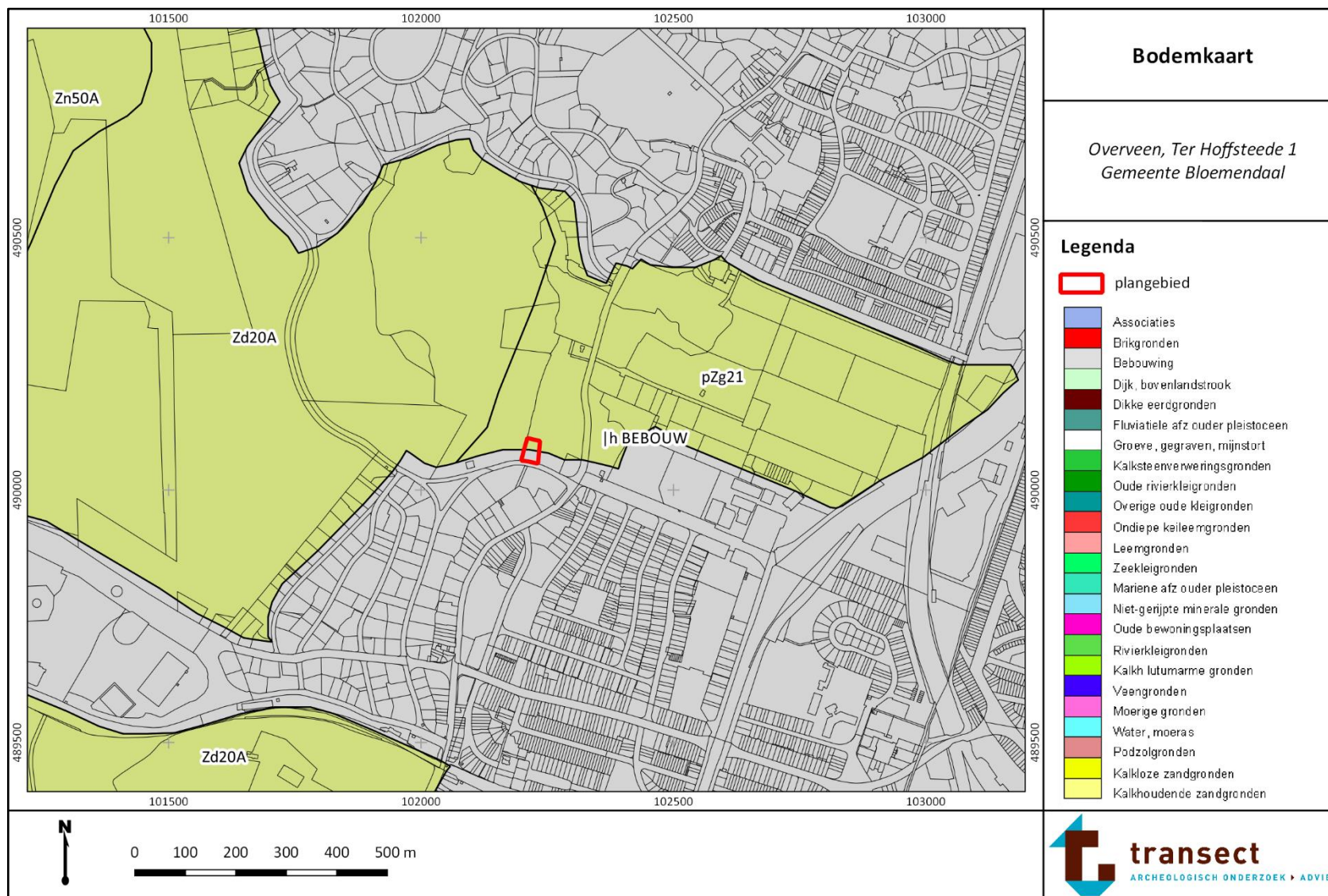

Bijlage 4. Maaiveldhoogte

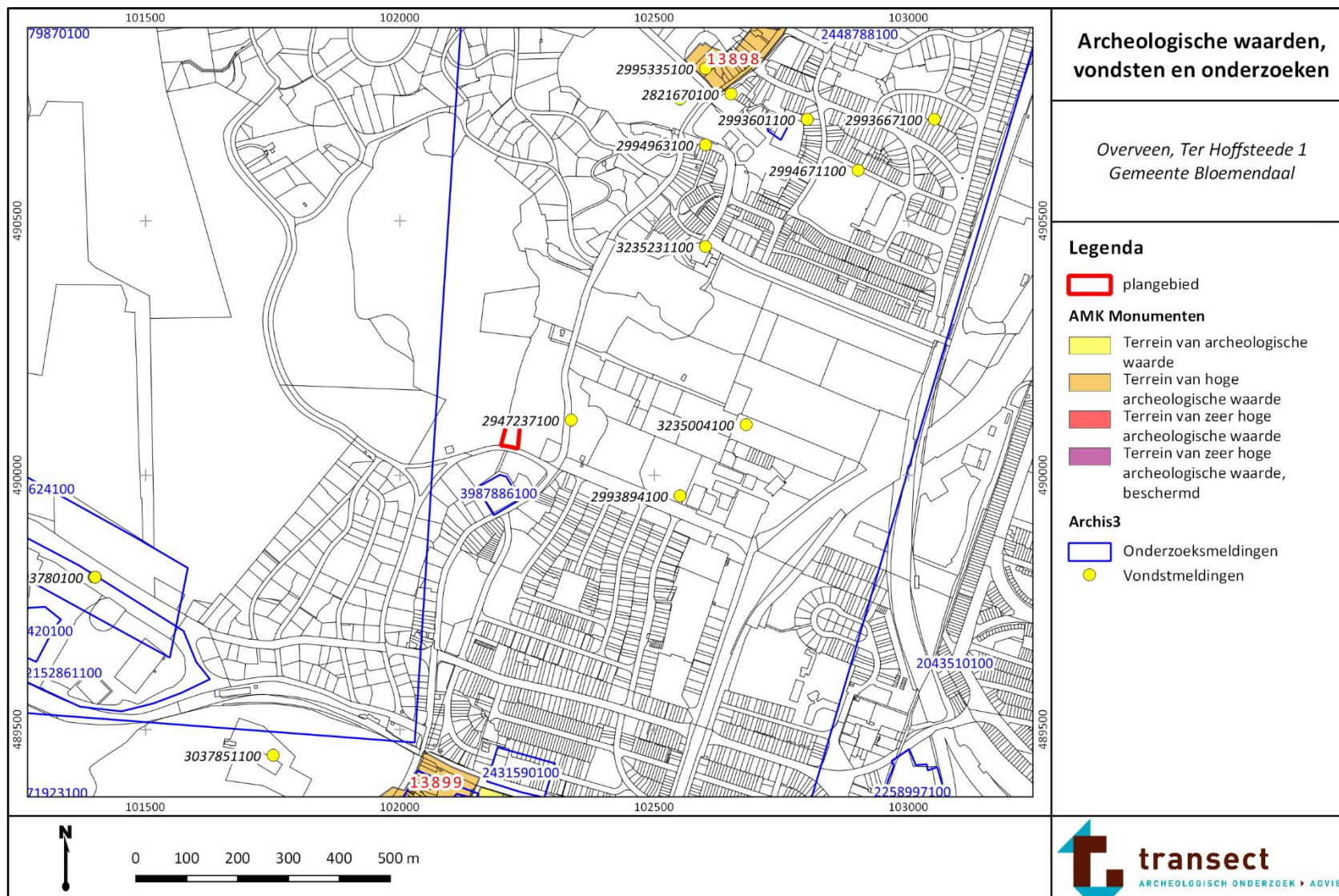

Bijlage 5. Bodem

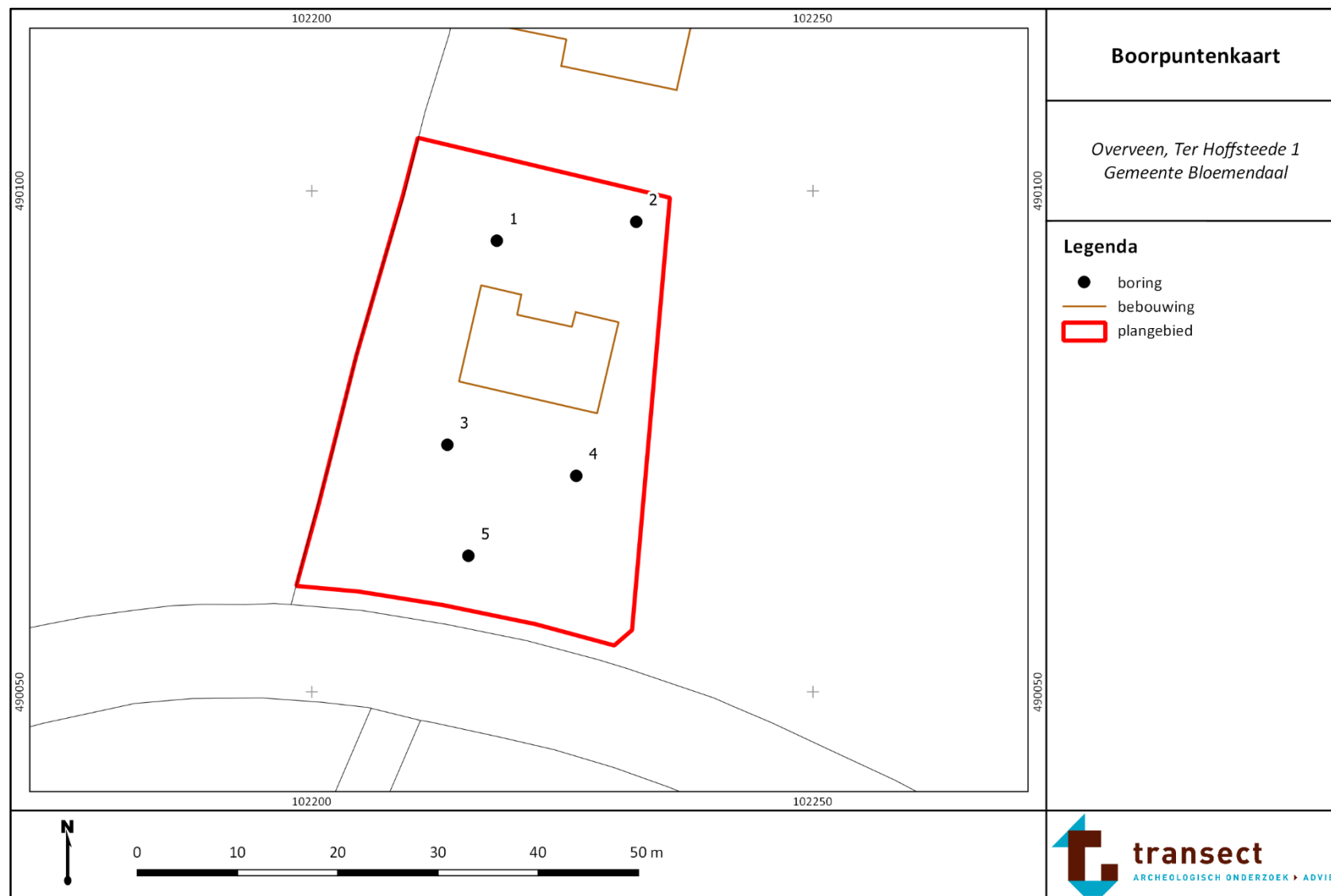

Bijlage 6. Archeologische waarden en onderzoeken

Bijlage 7. Boorpuntenkaart

Bijlage 8. Boorfoto's

Boring 1: 0-350 cm -mv.

Boring 2: 0-300 cm -Mv

Boring 3: 0-300 cm -Mv.

Boring 4: 0-300 cm -Mv.

Boring 5: 0-300 cm -Mv.

Bijlage 9. Boorstaten

Legenda

Textuurindeling (NEN 5104)

Hoofdnaam	Toevoeging [Org, Gr]	Gradiënt toevoeging	Laaggrens
LG = grind	g = grindig	1 = zwak	d = diffuus
Z = zand	z = zandig	2 = matig	g = geleidelijk
L = leem	s = siltig	3 = sterk	s = scherp
K = klei	k = kleiig	4 = uiterst	
V = veen	h = humeus		
	m = mineraalarm		

Karakteristieken en plantenresten

VAM (amorfiteit)	Plantenresten (plr)	Consistentie	M50 (mediaan)	Alleen voor zand
1 = Zwak amorf	ri = riet	ST = stevig	75-105	uiterst fijn
2 = Matig amorf	ho = hout	MST = matig stevig	105-150	zeer fijn
3 = Sterk amorf	ze = zegge	MSL = matig slap	150-210	matig fijn
	wo – wortels	SL = slap	210-300	matig grof
	plr = ongedef.	ZSL = zeer slap	300-420	grof
			420-600	zeer grof

Nieuwvormingen en grondwater

Ca (kalkgehalte, CaCO ₃)	Fe (roestvlekken)	Oxidatie/reductie [o/r]	GW (grondwater)
1 = afwezig	1 = afwezig	o = oxidatie	GW = grondwater
2 = matig kalkhoudend	2 = ijzerhoudend	or = oxidatie/reductie	GHG = gem. hoogste grondwaterstand
3 = kalkhoudend	3 = sterk ijzerhoudend	r = reductie	GLG = gem. laagste grondwaterstand

Classificatie en interpretatie

Bodemhorizont (Hor.; volgens De Bakker & Schelling, 1989)	Monsternamen (M)	Lithogenese (lith.)
BHA	X (boring) – XXX {diepte in cm}	OPH = Opgebracht
BHB		BOV = Bouwvoor
BHBC		
BHC		
...		

Bijzonderheden

Archeologische indicatoren en afkortingen in de kolom 'bijzonderheden'

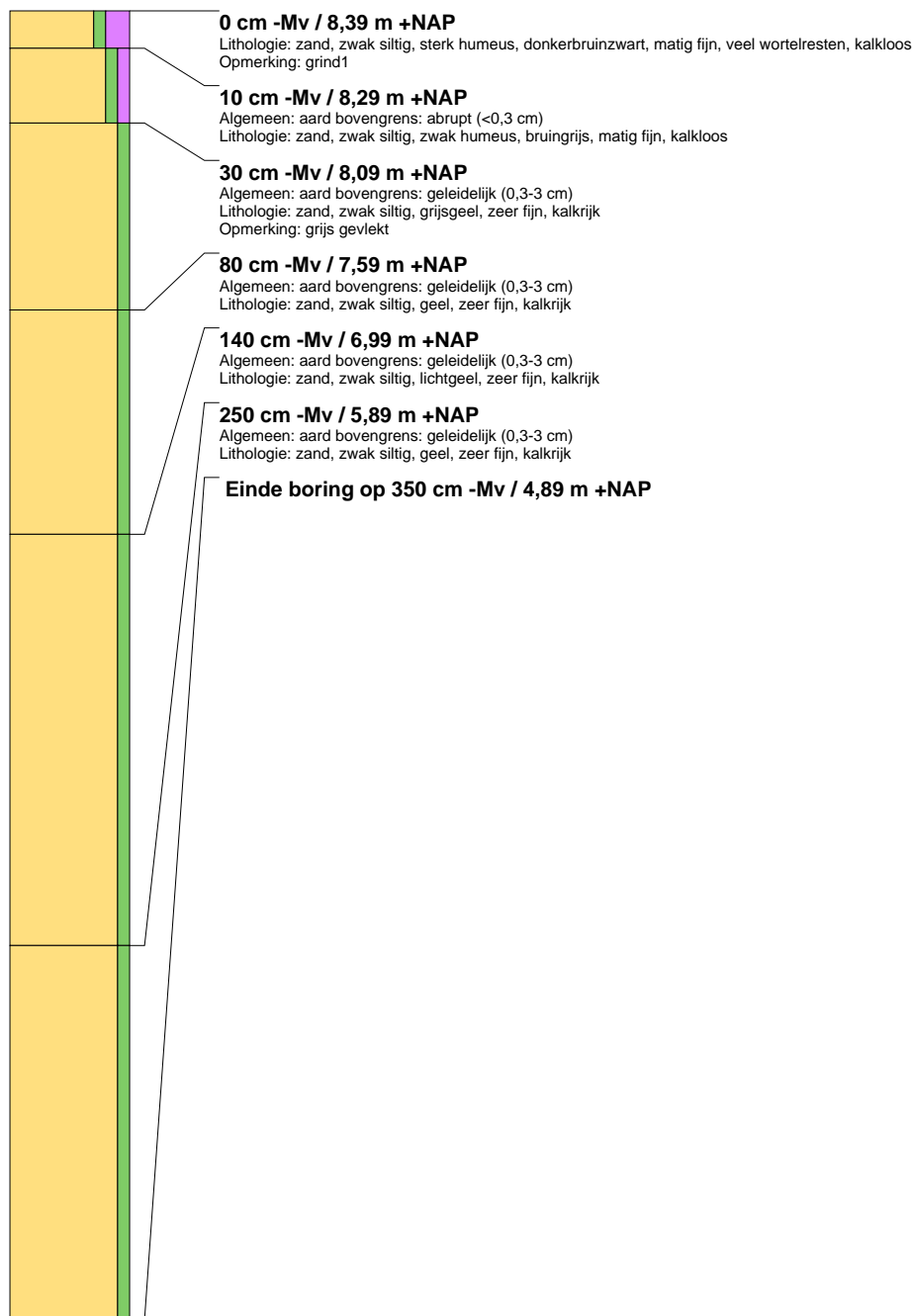
gg = goed gesorteerd	gr = grindje	L = leem (verbrand)
mg = matig gesorteerd	plr = plantenresten	BT = bot
sg = slecht gesorteerd	Fe conc = ijzerconcreties	AW = aardewerk
	Mn conc = mangaanconcreties	VST = vuursteen
ga = goed afgerond	Mn = Mangaan	BS = baksteen/puin
ma = matig afgerond	spik = spikkel	FOSF = fosfaat
sa = slecht afgerond	gevl = gevlekt	HK = houtskool
	sch = schelpen	
	bijm = bijmenging (+ text.)	

boring: OVERV-1

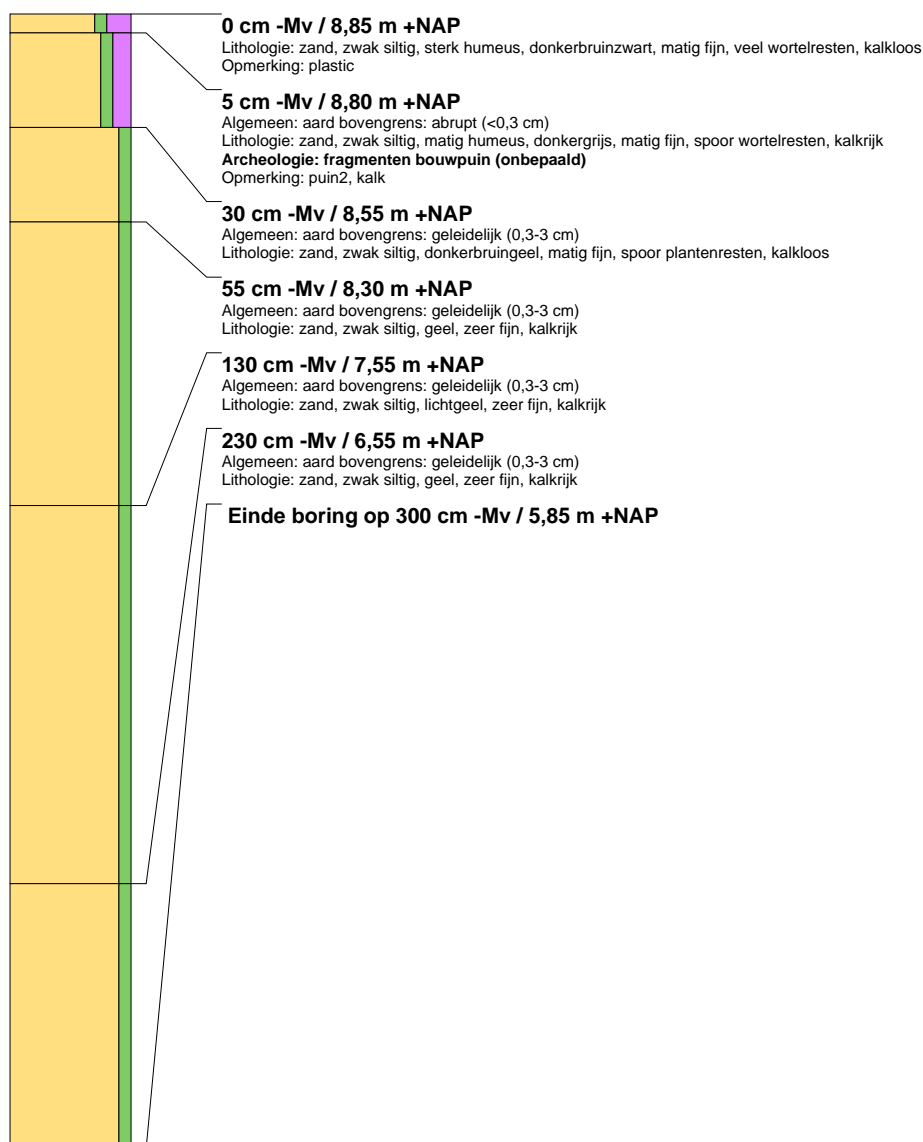
beschrijver: LAVS, datum: 5-4-2018, X: 102.218, Y: 490.095, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 25A, hoogte: 8,39, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Bloemendaal, plaatsnaam: Overveen, opdrachtgever: HeikoHulsker Architecten, uitvoerder: Transect b.v.

boring: OVERV-2

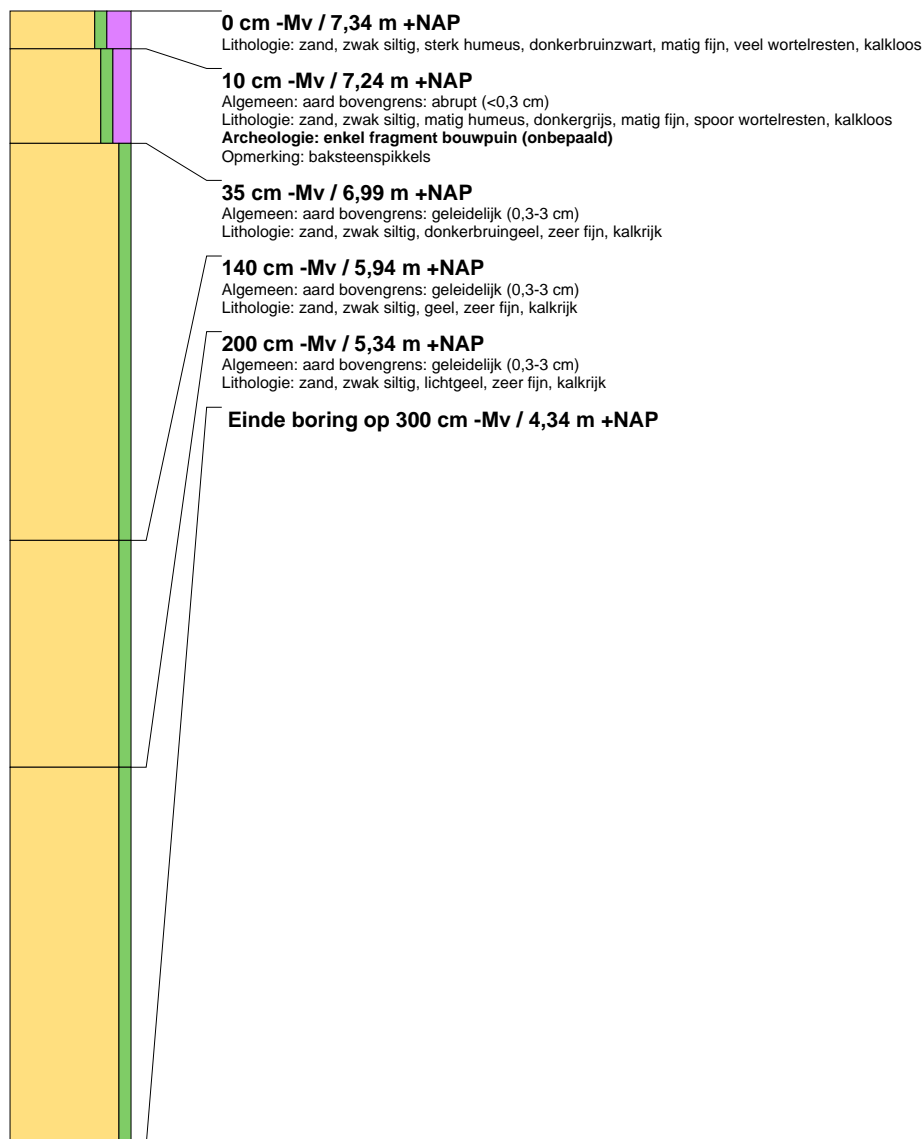
beschrijver: LAVS, datum: 5-4-2018, X: 102.232, Y: 490.096, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 25A, hoogte: 8,85, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Bloemendaal, plaatsnaam: Overveen, opdrachtgever: HeikoHulsker Architecten, uitvoerder: Transect b.v.

boring: OVERV-3

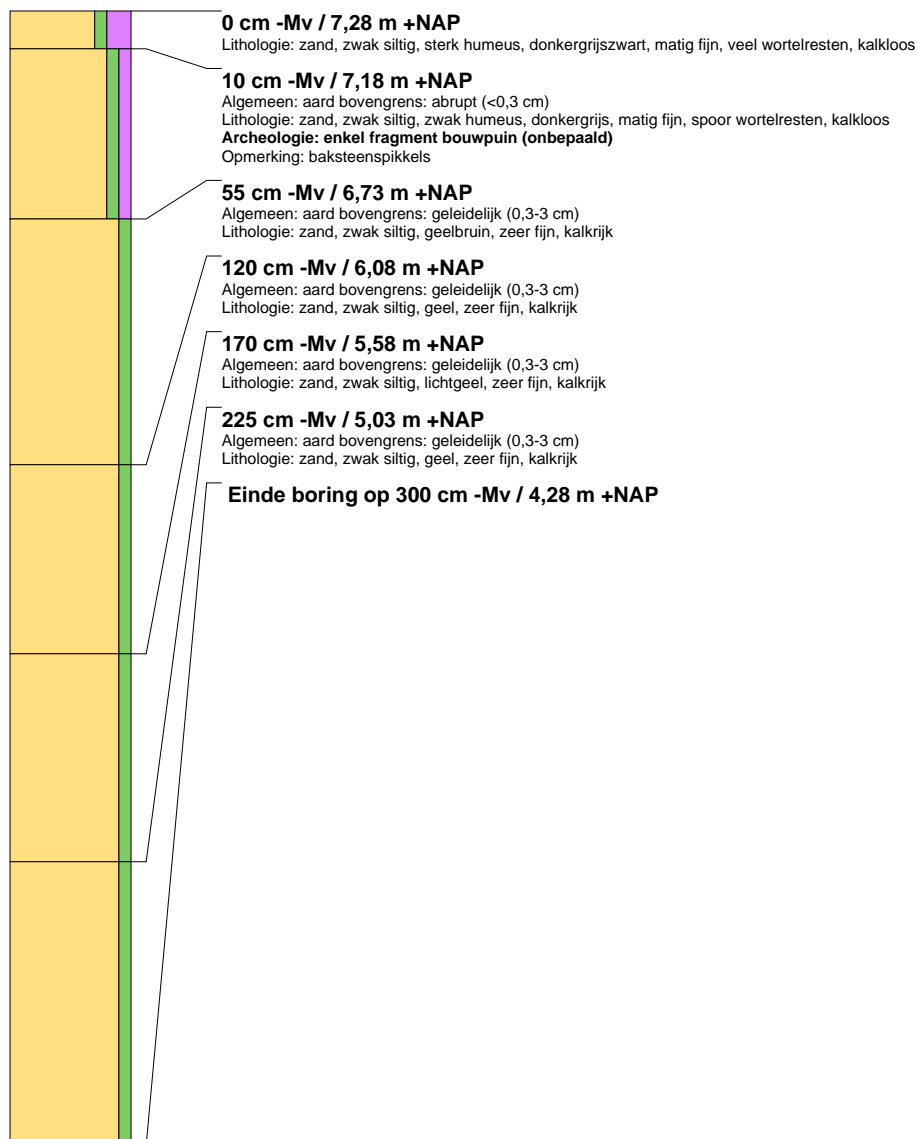
beschrijver: LAVS, datum: 5-4-2018, X: 102.213, Y: 490.074, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 25A, hoogte: 7,34, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Bloemendaal, plaatsnaam: Overveen, opdrachtgever: HeikoHulsker Architecten, uitvoerder: Transect b.v.

boring: OVERV-4

beschrijver: LAVS, datum: 5-4-2018, X: 102.226, Y: 490.071, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 25A, hoogte: 7,28, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Bloemendaal, plaatsnaam: Overveen, opdrachtgever: HeikoHulsker Architecten, uitvoerder: Transect b.v.

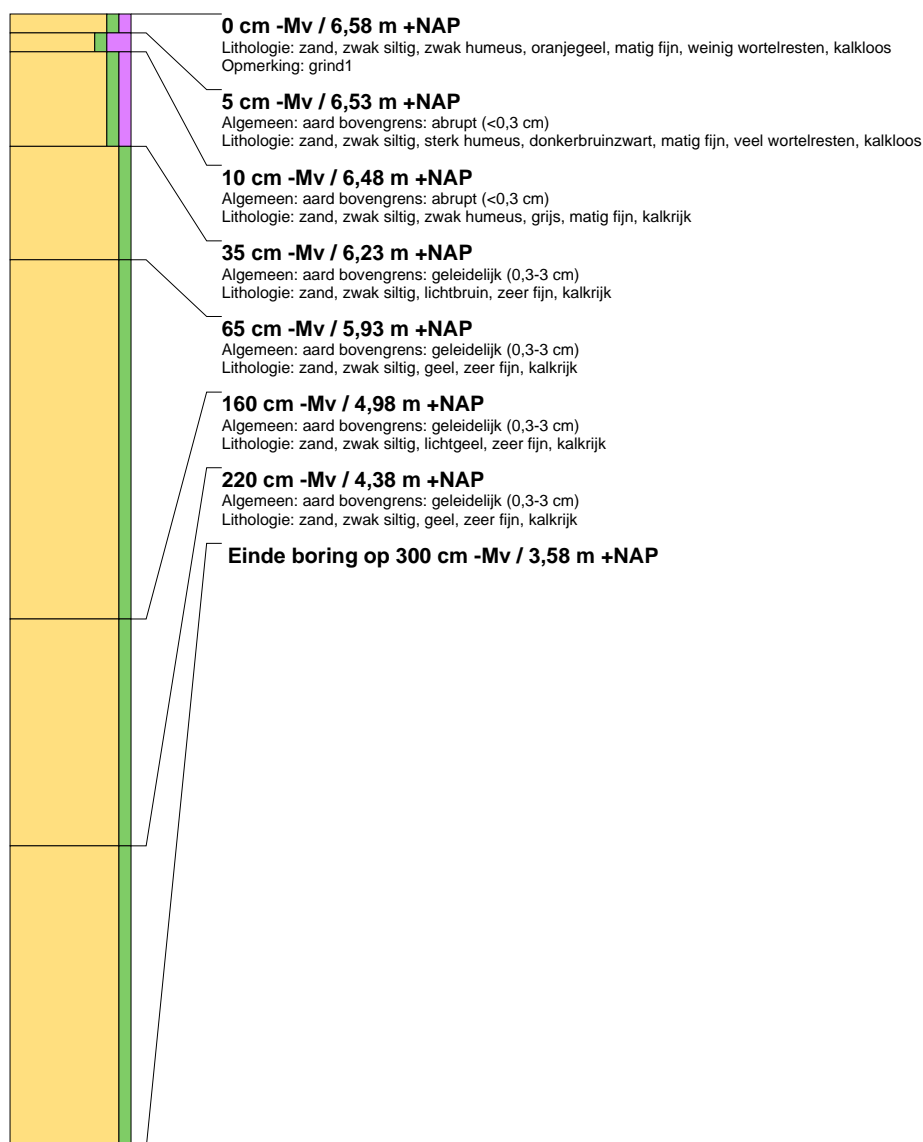

boring: OVERV-5

beschrijver: LAVS, datum: 5-4-2018, X: 102.215, Y: 490.063, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 25A, hoogte: 6,58, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Bloemendaal, plaatsnaam: Overveen, opdrachtgever: HeikoHulsker Architecten, uitvoerder: Transect b.v.

Het is onbekend of dit rapport is getoetst en/of is goedgekeurd door de bevoegde overheid.